

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj:

IZVJEŠĆE O REVIZIJI

**AGENCIJE ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2003. GODINU**

Sarajevo, lipnja 2004. godine

KAZALO

1. MIŠLJENJE REVIZORA	3
2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	5
2.1. Sustav internih kontrola	5
2.1.1. Upravljanje i rukovođenje Agencijom	5
2.1.2. Pravila i procedure za rashode	6
2.1.3. Pravila i procedure za nabavke	7
2.1.4. Unutarnji ustroj	7
2.1.5. Informacijski sustav	8
2.2. Planiranje i izvršenje proračuna	10
2.3. Financijsko-računovodstveno poslovanje	12
2.3.1. Rashodi – Tekući izdaci	12
2.3.2. Kapitalni izdaci	14
2.3.3. Stalna sredstva – inventura	15
2.3.4. Novčana sredstva	15
2.3.5. Računovodstvo	16
2.4. Poseban projekt – Anketa o proračunu kućanstava	16
3. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002. GODINU	19
4. KORESPONDENCIJA	20
5. Sažetak	20

I. MIŠLJENJE REVIZORA

I.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvješća i finansijskog poslovanja Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) za 2003. godinu.

Sukladno odredbama Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik BiH' broj: 17/99), revizija je izvršena u periodu od 09.03.2004. godine do 17.03.2004. godine.

Ured za reviziju ovlašten je, sukladno općeprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH' broj: 15/01, izvršiti reviziju finansijskih izvješća s ciljem procjenjivanja jesu li oni predstavljeni na istinit i fer način.

Odgovornost za finansijska izvješća snosi rukovodstvo Agencije, a odgovornost Ureda za reviziju svodi se na izražavanje mišljenja o spomenutim izvješćima, a na temelju izvršene revizije.

Sukladno odredbama članka 13., stavak 4. Zakona o reviziji, pri izvješćivanju o javnim računima, naša je obveza izvijestiti:

- jesu li računi sastavljeni sukladno važećoj zakonskoj regulativi;
- odražavaju li godišnja izvješća točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine;
- o ekonomičnosti, učinkovitosti i efektivnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u vršenju svojih funkcija.

I.2. Revizija je planirana i izvedena s ciljem dobivanja razumnog temelja za procjenu – prikazuju li finansijska izvješća stanje na fer i istinit način. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka menadžmenta Agencije. Revizijom je obuhvaćena primjena zakona i podzakonskih akata, ustroj, te finansijsko–računovodstveno poslovanje Agencije. Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razuman temelj za davanje našeg mišljenja.

Za finansijsko poslovanje i revidirana finansijska izvješća Agencije za 2003. godinu, izražavamo negativno mišljenje, a iz niže navedenih razloga:

- Imenovanje direktora i zamjenika direktora Agencije nije izvršeno sukladno Zakonu o statistici BiH, kojim su određene obveze direktora definirane, što ima znatnog utjecaja na organiziranje, učinkovitost i ekonomičnost poslovanja, dok postojeće rukovodstvo nije uspostavilo funkciju Agencije (točka 2.1.1.).

- Pravila i kriteriji po kojima se vrši evidentiranje i kontrola određenih troškova, u vidu pisanih procedura, i s ciljem postizanja veće ekonomičnosti i učinkovitosti u trošenju javnog novca, nisu donesena, dok se postojeće procedure primjenjuju nedosljedno (točka 2.1.2).
- Dio stalnih sredstava, koja su dobivena kroz nematerijalne donacije nije evidentiran u poslovnim knjigama Agencije, što nije sukladno propisima iz područja računovodstva i financija (točka 2.3.3).
- U pojedinim slučajevima, Agencija nije trošila javni novac transparentno i sukladno propisima o nabavci roba i usluga (točka 2.3.1 i točka 2.3.2).
- Za sredstva odobrena kroz program posebne namjene 'Anketa o potrošnji kućanstava', Agencija nije usvojila strukturu rashoda, niti su donesena pravila i procedure za utrošak sredstava spomenutog programa (2.4).

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Sustav internih kontrola

Revizija je uočila određene nedostatke u sustavu internih kontrola u dijelu koji se odnosi na: neriješeno pitanje rukovodstva, nedosljednu primjenu Pravilnika o unutarnjem ustroju i sistematizaciji radnih mjesta, donošenje potrebnih pravila i procedura kojima se trošenje sredstava i nabavka opreme reguliraju, kao i na nedosljednu primjenu usvojenih pravila i procedura i nepridržavanje propisa iz područja računovodstva i financija.

Uspostava učinkovitog sustava internih kontrola od strane menadžmenta, predstavlja temelj za trošenje proračunskih sredstava sukladno zakonskim i podzakonskim aktima, evidentiranje izvršenih transakcija, kao i za cjelokupno poslovanje institucija javnog sektora.

Ured za reviziju preporuča da uposleni u Agenciji, bez obzira na neriješeno pitanje rukovodstva, nastave sa aktivnostima uspostave kvalitetnog i efikasnog sistema internih kontrola, koji bi djelovao preventivno i otklonio sve eventualne nepravilnosti i nezakovitosti u radu Agencije.

2.1.1. Upravljanje i rukovođenje

Ured za reviziju je utvrdio da je jedan od najvažnijih nedostataka u poslovanju Agencije neučinkovit sustav rukovođenja i upravljanja, a kao posljedica funkcioniranja menadžmenta bez jasnih ovlaštenja i odgovornosti. Naime, od donošenja Zakona o statistici BiH (koji je donio Visoki predstavnik za BiH, i koji je stupio na snagu 01.12.2002. godine), do dana vršenja revizije, Vijeće ministara BiH nije imenovalo direktora Agencije za statistiku i njegovog zamjenika, iako je natječaj izvršen u lipnju 2003. godine. Poslove rukovođenja i upravljanja u Agenciji, trenutno, vrši jedna osoba (predsjednik Poslovnog odbora). Dva člana Poslovnog odbora, gospoda Hasan Zolić i Marijan Vlaho, samoinicijativno su, tijekom 2003. godine, raskinuli radni odnos u Agenciji, suprotno članku 51. (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i propisanim procedurama (Vijeće ministara BiH nije donijelo odluke o njihovom razrješenju), što znatno otežava funkcioniranje Agencije.

Također, prigodom napuštanja Agencije, s članovima Poslovnog odbora nije sačinjen zapisnik o primopredaji akata i materijalno-tehničkih sredstava.

Reviziji je potvrđeno da predsjednik Poslovnog odbora, gđa Slavka Popović, nije izvijestila Vijeće ministara BiH o samoinicijativnim raskidima radnog odnosa dvojice članova Poslovnog odbora. Ujedno, Agencija je propustila da Vijeće ministara BiH upozna s takvim, neprofesionalnim postupkom državnih dužnosnika.

Imajući u vidu da su Zakonom o statistici BiH jasno propisane obveze direktora, koje imaju znatnog utjecaja na organiziranje, učinkovitost i ekonomičnost poslovanja, te da su ovlasti zatečenog rukovodstva ograničena Odlukom Vijeća ministara o osnivanju Agencije za statistiku BiH (odlučivanje konsenzusom članova Poslovnog odbora), smatramo da sadašnji, improvizirani način rukovođenja Agencijom umanjuje učinkovitost spomenute državne institucije i prolongira uspostavu konzistentnog sustava internih kontrola.

Rukovodstvo i uposleni u Agenciji su dužni poduzeti korake ka zaštiti imovine i obratiti se ranijim rukovodiocima radi primopredaje akata i materijalno tehničkih sredstava.

Ured za reviziju će u posebnom obraćanju Vijeću ministara BiH preporučiti da se, sukladno zakonskim propisima, ŽURNO okonča procedura imenovanja direktora Agencije i zamjenika direktora, te da Vijeće ministara BiH bude određenije pri donošenju Odluke, koja mora sadržavati jasna ovlaštenja, odgovornosti, konkretne zadatke i mjerljive ciljeve u svrhu učinkovitog i zakonitog poslovanja Agencije.

2.1.2. Pravila i procedure za rashode

Utvrđeno je kako Agencija nema usvojena interna pravila kojima se preciznije regulira potrošnja proračunskih i donatorskih sredstava. Navedena pravila se odnose na angažiranje po ugovorima o privremenim i povremenim poslovima, naknade po osnovu prijevoza na posao i sa posla, ograničenja u korištenju Interneta, uporabu i održavanje službenih automobila, procedure za troškove goriva (točka 2.3.1.) i pojedine troškove koji se odnose na projekt 'Anketa o potrošnji kućanstava' i to: dnevnice, troškove prijevoza, tiskanje materijala, održavanje seminara sa anketarima i naknade anketarima za izvršeni posao (točka 2.4.).

Revizija je ustanovila kako se ranije usvojena pravila i procedure nedosljedno primjenjuju. Ističemo slabosti u primjeni odluka o visini troškova reprezentacije, odluka o visini troškova fiksnih telefona i odluka o načinu stvaranja i evidentiranja obveza (točka 2.3.1.).

Nedostatak internih pravila i procedura i nedosljedna primjena navedenih odluka znatno su uticali na učinkovitost i ekonomičnost u trošenju javnog novca.

Ured za reviziju preporuča rukovodstvu da kroz interno reguliranje potrošnje pojedinih proračunskih stavki i kroz uštede, poveća ekonomičnost i učinkovitost poslovanja Agencije. Upozoravamo kako svako odlaganje usvajanja navedenih internih pravila može dodatno otežati poslovanje i uvećati slabosti koje nastaju uslijed slabe kontrole i nedosljedne primjene ranije usvojenih pravila i procedura.

2.1.3. Pravila i procedure nabavki

Revizijom je utvrđeno kako se, prigodom nabavki materijala, usluga i stalnih sredstava, Agencija nije u svim slučajevima pridržavala propisanih pravila i procedura. Agencija nije dosljedno primjenjivala Odluku Vijeća ministara BiH o nabavci roba i usluga i ustupanju radova za potrebe Institucija BiH (nisu osigurane najmanje, tri ponude, točka 2.3.1., 2.3.2. i 2.4.), a za pojedine nabavke rukovodstvo nije donijelo odgovarajuće Odluke (točka 2.3.2.).

Agencija nije postupila sukladno Instrukciji Službe za zajedničke poslove Institucija BiH, te nije dostavila svoje potrebe za uredskim materijalom u 2003. godini, niti je vršila narudžbe uredskog materijala na temelju vrste, cijene i kvalitete ugovorenih sa odabranim dobavljačem (točka 2.3.1.).

Ured za reviziju preporuča da se rukovodstvo Agencije dosljedno pridržava propisanih pravila i procedura prigodom nabavke materijala, usluga i stalnih sredstava.

2.1.4. Unutarnji ustroj

Zbog kašnjenja u izboru direktora koji je, po Zakonu o statistici, obvezan napraviti novu sistematizaciju radnih mjesta, Agencija, još uvijek, u svom radu primjenjuje Pravilnik o unutarnjem ustroju i sistematizaciji radnih mjesta koji je donio Poslovodni odbor, a kojim su predviđena 24 radna mjesta. Revizijom je utvrđeno kako je, zaključno sa 31.12.2003. godine, popunjeno 10 radnih mjesta, iako je odobrenim proračunom za 2003. godinu planirano da Agencija ima 14 stalno uposlenih, te kako menadžment Agencije nije koristio raspoloživa sredstva za upošljavanje dodatnih uposlenika u tijeku 2003. godine.

Neupošljavanje planiranog broja uposlenih u 2003. godini, utiče, nesumnjivo, na trenutnu i na buduću učinkovitost Agencije, povećanje broja uposlenih odobreno od strane Parlamentarne skupštine BiH, te usporava razvoj Agencije. Smatramo kako je u pitanju neracionalna uporaba i korištenje raspoloživih proračunskih sredstava, odnosno neadekvatan, neprofesionalan odnos prema raspoloživim resursima za razvoj Institucije.

Ured za reviziju preporuča da rukovodstvo Agencije, ubuduće, ne dostavlja planove upošljavanja mjerodavnim organima koje nije u mogućnosti ostvariti, te da ne planira povećanje proračuna koje neće biti realizirano.

2.1.5. Informacijski sustav

U Agenciji za statistiku postavljena je LAN (lokalna) mreža koja uključuje server, mrežni printer i radne stanice. Na računarima su instalirani OS (operativni sustavi) Windows NT4 i Back Office za koje je osigurana adekvatna licenca.

Administrativna i organizacijska kontrola

Agencija za statistiku je u sklopu PHARE projekta uključena u proces kreiranja jedinstvenog informacijskog sustava, zajedno sa entitetskim agencijama za statistiku. U okviru tog projekta razvijena je jedinstvena IT strategija koja podrazumijeva međusobno povezivanje agencija i razmjenu podataka.

Međutim, Agencija nema vlastitu strategiju razvoja informacijskog sustava, a koju je trebao usvojiti menadžment Agencije. Ovakav propust može usporiti razvoj IT sustava Agencije i može biti uzrokom nabavke neadekvatne opreme.

Rukovodstvo Agencije treba donijeti i usvojiti vlastitu IT strategiju informacijskog sustava, te sukladno istoj upravljati razvojem informacijskog sustava.

Revizijom je utvrđeno kako ne postoje procedure o klasifikaciji podataka i pravima pristupa podacima koje bi se odnosile na svakog od korisnika informacijskog sustava.

Rukovodstvo bi trebalo donijeti interne procedure o korištenju i uporabi informacijskog sustava kojima bi se definirala prava pristupa i obveze svih korisnika sustava.

Sigurnost informacijskog sustava

Menadžment Agencije je od strane EU dobio smjernice za izradu internih pravila koja bi se odnosila na sigurnost informacijskog sustava. Međutim, spomenuta pravila nisu donesena niti su distribuirana korisnicima IT sustava Agencije te se, u praksi, jednostavno, ne primjenjuju. Ovakav propust mogao bi imati negativan utjecaj na ukupnu sigurnost informacijskog sustava Agencije i podataka koji su za poslovanje Agencije od velikog značaja.

Preporučamo rukovodstvu Agencije donošenje internih procedura o zaštiti i kontroli podataka i distribuiranje istih svim korisnicima informacijskog sustava, te uspostava kontrolnih mehanizama kroz koje bi osiguralo praćenje, kao i povratne informacije o primjeni tih procedura.

Konekcija na Internet uspostavljena je sukladno preporukama danim u nalazima prethodne revizije. Iako je, postavljanjem firewall-a, konekcija kvalitetnije definirana, nisu postavljena sigurnosna ograničenja i postavke. Također, utvrđeno je nepostojanje centralnog serverskog antivirusnog programa kao i procedura kojim bi se riješilo pitanje antivirusne zaštite.

Potrebno je izraditi pravilne sigurnosne postavke za pristup Internetu i riješiti pitanje antivirusne zaštite kako bi informacijski sustav mogao funkcionirati na sigurniji način.

Rezervne kopije

Uvidom u postojeće stanje, utvrđeno je kako se rezervne kopije podataka prave redovito, međutim, ne postoje interne procedure koje se odnose na ovu problematiku. Također, revizijom je utvrđeno da se rezervne kopije podataka čuvaju u istoj sobi u kojoj je instaliran server, što bi, u slučaju eventualnih sigurnosnih problema sa server sobom, predstavljalo trajni gubitak rezervnih kopija.

Potrebno je usvojiti pravila i procedure o pravljenju rezervnih kopija, te uspostaviti mehanizam kontrole i praćenja redovitosti njihove primjene. Rezervne kopije s podacima bitnim za funkcioniranje Agencije, nužno je čuvati na sigurnom mjestu izvan server sale, u prostoriji koja zadovoljava najviše sigurnosne standarde.

2.2. Planiranje i izvršenje proračuna

Odobreni proračun Agencije za 2003. godinu iznosio je 588.290,00 KM, od toga: za tekuće i kapitalne izdatke - iznos od 438.290,00 KM, a za program posebne namjene' Anketa o proračunu kućanstava i zaposlenosti' - iznos od 150.000,00 KM. Po usvojenom rebalansu proračuna za 2003. godinu izvršena je samo preraspodjela sredstava za tekuće izdatke, odobrenih po proračunu za 2003. godinu, i to: umanjene su pozicije 'plaće zaposlenih' za iznos od 15.000,00 KM, 'naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika' za iznos od 5.885,00 KM. Povećane su pozicije: 'putni troškovi' za iznos od 2.000,00 KM, 'nabavka materijala' za iznos od 1.735,00 KM, 'izdaci za tekuće održavanje' za iznos od 4.500,00 KM i pozicija 'ugovorene usluge' za iznos 12.650,00 KM. U ukupno odobrenim sredstvima po proračunu za 2003. godinu nije bilo promjena.

Ostvareni ukupni rashodi Agencije za 2003. godinu iznosili su 442.109,00 KM ili 146.181,00 KM manje od planiranih rashoda, što predstavlja 75,15 % od plana. Od ukupno ostvarenih rashoda za 2003. godinu iznos od 328.416,00 KM odnosi se na tekuće izdatke i kapitalne izdatke, a iznos od 113.793,00 KM odnosi se na program posebne namjene.

Pregled izvršenja proračuna Agencije za 2003. godinu prikazan je u narednoj tabeli:

Red. br.	Vrsta rashoda	Proračun za 2003.	Rebalans proračuna za 2003.	Restruktur. po Odluci VM	Ukupno odobreno za 2003.	Ostvareno	Razlika (6 - 7)	Index (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Tekući izdaci	418.290	0	0	418.290	323.122	95.168	77
1.	Plaće uposlenih	275.523	-15.000	0	260.523	222.315	38.208	85
2.	Naknade troškova uposlenih	60.602	-5.885	0	54.717	40.537	14.180	74
3.	Putni troškovi	10.000	2.000	0	12.000	5.073	6.927	42
4.	Izdaci za energiju	0	0	0	0	0	0	0
5.	Izdaci za komunalne usluge	20.500	0	0	20.500	19.620	880	96
6.	Nabavka materijala	24.000	1.735	0	25.735	9.869	15.866	38
7.	Izdaci za usl. prijevoza i goriva	6.255	0	0	6.255	3.531	2.724	56
8.	Unajmljivanje imovine i opreme	0	0	0	0	0	0	0
9.	Izdaci za tekuće održavanje	2.500	4.500	0	7.000	1.307	5.693	19
10.	Izdaci za osiguranje	1.560	0	0	1.560	0	1.560	0
11.	Ugovorene usluge	17.350	12.650	0	30.000	20.870	9.130	70
II.	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	0
III.	Kapitalni izdaci	20.000	0	0	20.000	5.294	14.706	26
1.	Nabavka građevina	0	0	0	0	0	0	0
2.	Nabavka opreme	20.000	0	0	20.000	5.294	14.706	26
3.	Nabavka ostalih stalnih sreds.	0	0	0	0	0	0	0
IV.	Program posebne namjene	150.000	0	0	150.000	113.793	36.207	76
1.	Anketa o proračunu kućanstava i uposlenosti	150.000	0	0	150.000	113.793	36.207	76
V.	UKUPNO	0	0	0	588.390	442.209	146.181	71
	Broj uposlenih	13	1	0	14	10	4	71

Agencija nije prekoračila pojedinačne stavke odobrenog proračuna niti ukupan proračun za 2003. godinu. Međutim, manje ostvareni tekući i kapitalni izdaci financirani iz proračuna, za iznos od 109.874,00 KM i manje ostvareni rashodi po programu posebne namjene, za iznos od 36.207,00 KM, ukazuju na činjenicu da Agencija nije adekvatno izvršila planiranje proračunskih stavki. Najznačajniji razlozi odnose se na propust u popunjavanju planiranog broja uposlenih u Agenciji i na nedostajuća pravila potrošnje tekućih i kapitalnih izdataka, odnosno sredstava iz programa posebne namjene. Projekcija proračuna izrađena je na temelju 14 zaposlenih, a njihov stvarni broj, na kraju 2003. godine, iznosio je 10 uposlenih.

Planiranje izdataka za program posebne namjene urađeno je bez prethodno sačinjene strukture rashoda i jasno definiranih pravila prema kojima će se trošiti odobrena sredstva posebne namjene.

Ured za reviziju je mišljenja da se planiranju i ostvarenju proračuna treba posvetiti veća pozornost. Preporučuje se menadžmentu Agencije, da prigodom planiranja i ostvarenja proračuna uzima u obzir realne potrebe i raspoložive resurse, kako bi jasno definirao i ostvario godišnje ciljeve i zadatke.

2.3. Financijsko-računovodstveno poslovanje

Revizija je izvršila ispitivanje financijskih izvješća Agencije sa posebnim težištem na: tekuće izdatke, kapitalne izdatke, popise i program posebnih namjena 'Anketa o proračunu kućanstava i uposlenosti' za 2003. godinu, te pribavila dostatno dokaza za njihovu ocjenu.

2.3.1. Tekući izdaci

Tekući izdaci Agencije financirani iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine, u 2003. godini, ostvareni su u iznosu od 328.416,05 KM. Izdaci se odnose na plaće i naknade uposlenih, troškove za materijal i usluge i ugovorene usluge.

- Agencija nije u svim slučajevima dosljedno primjenjivala Odluku Vijeća ministara BiH o načinu obračuna plaća i drugih naknada uposlenih u Vijeću ministara BiH, ministarstvima BiH, i drugim institucijama i tijelima Vijeća ministara BiH, broj: 260/2002 od 09.12.2002. godine.

Ovo se odnosi na:

- a) Obračun i isplatu plaće za uposlenika, raspoređenog na poslovima 'višeg stručnog suradnika' u Agenciji, kojem, po citiranoj Odluci, pripada koeficijent za obračun plaće - 3,50. U tijeku 2003. godine, prigodom obračuna i isplate plaće, za spomenutog uposlenika primjenjivan je koeficijent 3,80, što odgovara radnom mjestu 'stručni savjetnik'. Također, nepravilno su primijenjeni postoci kod obračuna i isplate dijela plaće koji se odnosi na visinu radnog staža, gdje se radni staž za pojedine uposlenike, umjesto za započetu, obračunavao i isplaćivao za punu godinu radnog staža. Plaća obračunata za prosinac 2003. godine, uvećana je za sve uposlenike u visini nepripadajućeg dijela od 0,60% do 1,10%; Ukupno, više isplaćena plaća iznosi 791,00 KM.
 - b) Agencija je, za jednog od uposlenika, izvršila obračun i isplatu naknada prijevoza na posao i sa posla za siječanj i veljaču 2003. godine, u ukupnom iznosu od 450,00 KM, na ime pokrivanja troškova odlaska u stalno mjesto boravka, a tijekom vikenda, što nije sukladno navedenom propisu.
- U tijeku 2003. godine, Agencija je, na temelju Ugovora o privremenim i povremenim poslovima, bez prethodno donesene odluke rukovodstva o angažiranju, angažirala dvije osobe koja nisu u stalnom radnom odnosu u Agenciji, i to na poslovima vozača-kurira i na poslovima simultanog prevođenja (nepopunjena radna mjesta po Pravilniku). Temeljem toga, Agencija je isplatila bruto iznos od 2.009,13 KM.

- Revizijom je utvrđeno da za stvaranje obveza na temelju troškova za korištenje Interneta nisu donesena interna pravila za uporabu i ograničenja visine troškova Interneta, niti su dosljedno primjenjivana postojeća pravila za korištenje fiksnog telefona. Unutar testiranog uzorka, utvrđeno je da je Agencija, na ime troškova fiksnog telefona za prosinac 2003. godine, izvršila prekoračenje odobrenih troškova, za ukupan iznos od 740,00 KM (Odlukom Poslovnog odbora Agencije, troškovi fiksnog telefona ograničeni su na po 200,00 KM za članove Poslovnog odbora, odnosno na 150,00 KM za svakog od uposlenika).
Menadžment Agencije nije poduzimao aktivnosti vezano za naplatu, od uposlenika, prekoračenja odobrenih troškova fiksnog telefona, kako je to precizirano navedenom Odlukom.
- Agencija nije postupila po Instrukciji Službe za zajedničke poslove institucija BiH, a vezano za dostavu potrebne količine uredskog materijala, te nije dostavila svoje potrebe za 2003. godinu.
Revizijom je utvrđeno da nazivi, cijene i kvaliteta navedeni u fakturama dobavljača odabranog za isporuku uredskog materijala, u pojedinim slučajevima ne odgovaraju dostavljenoj specifikaciji o ugovorenim vrstama, cijenama i kvaliteti materijala (po testiranom uzorku nabavke papira za fotokopiranje od dobavljača 'Ekskluziv' Sarajevo).
- Revizijom je utvrđeno da, vezano za troškove usluga tiskanja materijala, Agencija nije postupala sukladno Odluci Vijeća ministara BiH o nabavci roba i usluga i ustupanju radova za potrebe institucija BiH. U postupku Revizije je utvrđeno da je usluge tiskanja materijala za potrebe Agencije vršila firma 'Svjetlost' Sarajevo, u ukupnom iznosu od 4.609,32 KM, a da nije poštivana navedena Odluka kojom je propisano da se tijekom izbora dobavljača moraju prikupiti, najmanje, tri ponude i izabrati najpovoljniji dobavljač.
- Agencija se nije dosljedno pridržavala ograničenja po Odluci na pravo za korištenje reprezentacije u 2003. godini. Naime, citiranim Odlukom, troškovi reprezentacije na mjesečnom nivou ograničeni su na ukupan iznos od 450,00 KM za sva tri člana Poslovnog odbora. Unutar testiranog uzorka za travanj 2003. godine, utvrđeno je da su troškovi reprezentacije iznosili 574,60 KM, što je 76,80% više u odnosu na mjesečno ograničenje, a bez prateće odluke ili obrazloženja koje bi se odnosilo na neku nepredviđenu situaciju. S obzirom da su od ožujka 2003. godine, u radnom odnosu u Agenciji bila samo dva člana Poslovnog odbora, realno je došlo do probijanja odobrenih troškova reprezentacije u iznosu od 249,60 KM.

Menadžment nije poduzimao aktivnosti vezano za naplatu od uposlenika prekoračenja odobrenih troškova reprezentacije, iako je takav postupak predviđen navedenom Odlukom.

- Revizijom je utvrđeno da Agencija nije usvojila pravila i procedure za troškove goriva koji su ostvareni u ukupnom iznosu od 1.046,82 KM, kao i pravila za uporabu službenih automobila. U okviru testiranog uzorka potvrđeno je da je Agencija nabavljala gorivo od izabranog dobavljača 'Energopetrol' Sarajevo, sa kojim je Služba za zajedničke poslove institucija BiH zaključila Ugovor o isporuci goriva za 2003. godinu.

Ured za reviziju preporuča da se uposleni u Agenciji, u svom radu, dosljedno pridržavaju propisa koje je donijelo Vijeće ministara BiH, a koji reguliraju obračun i isplatu plaća i naknada uposlenim, da usvoji nedostajuća i pridržava se usvojenih pravila za ograničenje troškova telefona i reprezentacije, te da se pridržava Odluke Vijeća ministara o postupku nabavke roba i usluga i ustupanju radova za potrebe institucija BiH tijekom izbora dobavljača za isporuku materijala i usluga.

Skrećemo pozornost menadžmentu da detaljno razmotri svaki od navedenih nalaza revizije i poduzme mjere da se spomenuti propusti, previdi i greške ne ponavljaju.

2.3.2. Kapitalni izdaci

Revizijom je utvrđeno da je Agencija, u tijeku 2003. godine, sa proračunske pozicije 'kapitalni izdaci', izvršila nabavku stalnih sredstava u iznosu od 5.293,94 KM, a da prethodno nije donijelo odluke o nabavci. U dva slučaja, tijekom nabavke kompjuterske opreme od dobavljača 'ZIRA' Sarajevo, u ukupnom iznosu od 989,00 KM, nisu poštivane propisane procedure (propuštena je procedura prikupljanja najmanje tri ponude).

Agencija je prigodom kapitalnih nabavki softvera, od stranog dobavljača i u vrijednosti od 860,00 Eura (1.682,01 KM), propustila da izvrši izbor najpovoljnijeg dobavljača na bazi prikupljenih ponuda. Istovremeno, rukovodstvo nije donijelo odgovarajuću Odluku o nabavci stalnog sredstva.

Uposleni u Agenciji su obvezni da sve nabavke kapitalnih izdataka usklade sa propisima koji reguliraju ovo područje, kako bi se osigurala transparentnost i zakonitost nabavki i osigurao odabir najpovoljnije ponude.

2.3.3. Stalna sredstva - inventura

Revizijom je utvrđeno da je Agencija djelomično izvršila inventuriranje sredstava i izvora sredstava. Uvidom u dokumentaciju o inventuriranju utvrđeno je da nisu sačinjene pisane upute za pripremne radnje koje prethode inventuri, nije izrađen plan inventurnih aktivnosti i nije izvršeno sravnjenje stvarnog (inventurnog) sa knjigovodstvenim stanjem, niti je sačinjen elaborat o izvršenom inventuriranju.

Naime, kod inventure stalnih sredstava, na inventurnoj listi koju je sačinila inventurno povjerenstvo, evidentirana su stalna sredstva i to: računari – ukupno (12), pisachi (7); kao i uredski namještaj: stolice (4), stolovi (6), ormari (7), telefonski sekretar (1), telefon (9), skener (1) i mobiteli (2) - sredstva koja potiču iz nenovčanih donacija, a koja nisu evidentirana u poslovnim knjigama Agencije. Ujedno, predsjednik inventurnog povjerenstva je i neslužbeno zadužena osoba za nabavku stalnih sredstava. Pored toga što predstavlja zakonsku obvezu, inventura sredstava i njihovih izvora, doprinosi da u godišnjim financijskim izvješćima bude iskazan istinit i fer pregled sredstava i izvora sredstava.

Ured za reviziju preporuča rukovodstvu Agencije da naloži da se, bez odlaganja, izvrši sravnjenje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem stalnih sredstava, te da - sukladno računovodstvenim standardima - izvrši procjenu doniranih sredstava i, u svom knjigovodstvu, provede odgovarajuća knjiženja na temelju donesenih odluka rukovodstva. Potrebno je, ubuduće, posvetiti veću pozornost prigodom organiziranja i vršenja inventuriranja, a navedene aktivnosti izvršiti kako to nalažu računovodstveni standardi i Pravilnik o inventuriranju.

2.3.4. Novčana sredstva

Revizijom je utvrđeno da, sa 31.12.2003. godine, Agencija nije izvršila inventuriranje devizne blagajne. Naime, uvidom u knjigovodstvene kartice utvrđeno je da se na kontu 111611 - Glavna devizna blagajna - nalazi saldo u iznosu od 23,00 KM, te da povjerenstvo za inventuru novčanih sredstava nije vršilo inventuru devizne blagajne. Revizija je izvršila uvid u blagajnički dnevnik za deviznu blagajnu i utvrdila da saldo u dnevniku devizne blagajne, na dan 31.12.2003. godine, nije iskazan.

Unatoč činjenici da se radi o malom iznosu sredstava, Ured za reviziju skreće pozornost rukovodstvu na ovaj propust, jer je moguće pretpostaviti da se isti može ponoviti i u slučajevima znatno većeg zaduženja blagajne. Preporuča se da Agencija odmah izvrši inventuru devizne blagajne i da, na temelju donesenih Odluka rukovodstva, izvrši odgovarajuća knjiženja u svojim poslovnim knjigama, kako to nalažu propisi iz područja računovodstva i financija.

2.3.5. Računovodstvo

Revizija je utvrdila da računovodstvo Agencije, određene poslovne promjene nije evidentiralo u poslovnim knjigama na način kako je to propisano računovodstvenim standardima i načelima, te da pojedina dokumentacija nije ovjerena od strane kontrolora, čija funkcija nije u cijelosti uspostavljena. Navedeno se odnosi na:

- Dio blagajničke dokumentacije za isplatu gotovinskih novčanih sredstava nije ovjeren od strane kontrolora – likvidatora;
- Kapitalni izdaci za nabavku softvera u iznosu od 860,00 Eura, odnosno 1.682,01 KM, knjiženi su na konto troškova kompjuterskih usluga, umjesto na konto stalnih sredstava;
- Na kontu 'ostali administrativni materijal' knjiženi su troškovi papira u iznosu od 372,10 KM, umjesto na konto 'izdaci za obrasce i papir'.
- Na kontu 'troškovi goriva-benzin' knjiženi su troškovi goriva-dizel, i obrnuto (u ukupnom iznosu od 158,50 KM).

Ured za reviziju preporuča rukovodstvu poduzimanje aktivnosti kojim će otkloniti navedene slabosti, te osiguravanje da se vođenje poslovnih knjiga vrši na način kako je to regulirano i propisano računovodstvenim načelima i standardima.

2.4. Poseban projekt – Anketa o proračunu kućanstva

Prema rebalansu proračuna Agencije za 2003. godinu, u stavci programi posebne namjene 'Anketa o proračunu kućanstva', planirana su sredstva iz Proračuna BiH u iznosu od 150.000,00 KM, a utrošena u iznosu od 113.793,00 KM.

Revizijom je utvrđeno da je navedena sredstva Agencija planirala kao potporu projektu 'Anketa o proračunu kućanstva' koji bi, prema postojećoj dokumentaciji, putem Nacionalnog biroa za statistiku (ISTAT) trebala financirati talijanska Vlada.

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da Agencija nije sačinila strukturu rashoda za proračunom odobrena sredstva navedenog projekta, i da nisu usvojena interna pravila o potrošnji tih sredstava.

Naime, prema usvojenom finansijskom planu projekta, dio od 150.000, KM financirat će se iz proračunskih sredstava, dok je od strane talijanske Vlade predviđeno financiranje navedenog projekta u ukupnom iznosu od 878.402,83 EUR i to: u prvoj godini implementacije projekta – iznos od 540.205,56 EUR, a u drugoj godini - 338.196,67 EUR.

Praćenje realizacije projekta vrši se od strane ISTAT (Državna statistička agencija Italije), putem predstavnika koji je izravno angažiran u Agenciji od strane ISTAT-a. Projektom je predviđeno plaćanje dnevnicu angažiranom domaćem osoblju i to 34,00 EUR za jedan dan, a 60,00 EUR za jedno ili više noćenja, putni troškovi u iznosu do 34,34 EUR i troškovi zajedničkih sastanaka.

Dio utrošenih proračunskih sredstava u iznosu od 14.044,94 EUR, odnosno 27.469,53 KM, koji se odnose na sredstva utrošena od svibnja do rujna 2003. godine, talijanska vlada je priznala i refundirala, na temelju priložene dokumentacije (26.11.2003. godine),

Dio utrošenih proračunskih sredstava, prema obavijesti o refundiranju, nije priznat u iznosu od 4.157,00 KM. Revizijom je utvrđeno da je Agencija dostavila dokumentaciju talijanskoj Vladi o nastalim rashodima, financiranim iz proračunskih sredstava, za period od 09. rujna 2003. godine do 08. siječnja 2004. godine u ukupnom iznosu od 81.359,95 KM. Do okončanja revizije nije izvršeno refundiranje navedenih rashoda, te ostaje neizvjesno koji će iznos biti refundiran.

Nepriznavanje ukupnih troškova po projektu od strane talijanske Vlade uzrokovano je nedostatkom internih pravila potrošnje. Testiranjem uzoraka prikazanih rashoda po projektu posebne namjene utvrđene su nepravilnosti kako slijedi:

- Revizijom je utvrđeno da je Agencija, vršila isplatu dnevnica izvan usvojenih kriterija od strane ISTAT-a. Naime, Agencija je isplaćivala dvije dnevnicu od po 60,00 EURA odnosno 117,00 KM za domaće osoblje koje je, prema priloženom putnom nalogu, ostvarilo jedno noćenje (po nalogu broj: 06/03 od 26.06.2003. godine za tri osobe; po nalogu bb od 09-18.07.2003. godine za dvije osobe).
- Agencija je izvršila isplatu, po nalogu broj: 03/04 od 17.12.2003. godine i to za sedam osoba, 30% dnevnice u iznosu od 9,00 KM, za tri dana (ukupno 27,00 KM po osobi).

Ove osobe nisu uključene u projekt niti su u stalnom radnom odnosu u Agenciji. Za ovu vrstu isplate nije prethodno donesena odluka rukovodstva.

- Agencija je donijela Odluku o isplati od po 50,00 KM za 51 anketara koji su učestvovali na trodnevnom instruiranju u Tesliću, u periodu od 16.12.do 18.12.2003. godine, iako su za sve anketare bili osigurani smještaj i ishrana u hotelu 'Banja Vrućica' (prema računu, broj: 1378 od 22.12.2003. godine, u ukupnom iznosu od 13.193,30 KM, knjiženom u poslovnim knjigama Agencije na kontu 'Troškovi smještaja za službena putovanja u zemlji'). Ova pojava nije sukladna pravilima, usvojenim od strane ISTAT-a, o priznavanju rashoda po navedenom projektu.
- Agencija je zaključila Ugovor sa fizičkom osobom o izradi dizajna za anketnu dokumentaciju, u neto vrijednosti od 2.100,00 KM, suprotno Odluci Vijeća ministara o načinu nabavke roba i usluga i ustupanju radova. Prethodno nisu osigurane najmanje, tri ponude.
- Revizijom je utvrđeno da je Agencija za troškove prijevoza u inostranstvu, za potrebe projekta posebne namjene, evidentirala iznos od 3.052,00 KM. Testiranjem uzorka je utvrđeno da je Agencija izabrala dobavljača 'S TOURS' Sarajevo, za isporuku avionskih karata za prijevoz na relaciji Sarajevo–Rim, za četiri osobe i u navedenom iznosu, što je urađeno mimo procedura propisanih Odlukom Vijeća ministara BiH o nabavci roba i usluga i ustupanju radova za potrebe Institucija BiH (nisu prikupljene tri ponude). Za ovaj trošak nije donesena odgovarajuća Odluka rukovodstva.
- U postupku revizije utvrđeno je da je u glavnoj knjizi, na dan 31.12.2003. godine, koja se vodi odvojeno za sredstva posebnog projekta u Ministarstvu financija i trezora BiH, na kontu obveze prema dobavljačima, evidentirana obveza prema dobavljačima u iznosu većem za 7.341,79 KM. Ona se odnosi na obveze stvorene prema dobavljačima po tekućim izdacima. Ovakav način evidentiranja obveza može imati za posljedicu nenamjensko trošenje sredstava sa pozicije odobrenog proračuna za projekt posebne namjene.

Ured za reviziju preporuča rukovodstvu Agencije da, bez odlaganja, usvoji strukturu rashoda i donese pravila potrošnje za sredstva po posebnom projektu, te da, u koordinaciji sa Ministarstvom za financije i trezor BiH, izvrši usklađivanje obveza prema dobavljačima kako bi financijska izvješća predstavljala točan i istinit prikaz poslovanja u tijeku godine.

3. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Agencije za 2002. godinu, o čemu je sastavljeno Izvješće o reviziji. Osvrtom na preporuke revizije, dane u navedenom Izvješću, utvrđeno je da Agencija nije poduzela aktivnosti na otklanjanju svih konstatiranih nedostataka, i to:

Realizirane preporuke:

- Agencija je usvojila dio pravila kojima se reguliraju visina i kontrola troškova i to u vidu pojedinačnih odluka (Odluke o visini troškova reprezentacije, Odluke o visini troškova fiksnog telefona, Odluke o visini troškova mobilne telefonije, Odluke o načinu stvaranja i evidentiranja obveza);
- Razdvojene su dužnosti rukovanja gotovinom i knjiženje blagajničke dokumentacije.

Aktivnosti koje se u tijeku:

- Raspisan je natječaj za imenovanje direktora i zamjenika direktora Agencije;
- Raspisan je natječaj za prijem tri uposlenika prema Pravilniku o unutarnjem ustroju i sistematizaciji;
- Agencija je pripremila dokument 'Zaštita informatičkog sustava i povjerljivih podataka';

Preporuke koje nisu realizirane:

- Agencija, osim već spomenutih, nije u cijelosti donijela pravila i procedure za pojedine kategorije troškova;
- Agencija nije u svim slučajevima postupala sukladno propisima koji reguliraju javne nabavke;
- Agencija se nije dosljedno pridržavala propisa iz područja računovodstva i financija, kao ni propisa koji su vezani za vršenje inventure;
- Agencija nije posvetila dostatno pozornosti prigodom planiranja proračuna za 2003. godinu;
- Agencija nije usvojila interna pravila o zaštiti i kontroli podataka;

4. KORESPONDENCIJA

Agenciji je, dana 17.05.2004. godine, uručen nacrt Izvješća o izvršenoj reviziji za 2003. godinu, na razmatranje i dostavljanje eventualnih komentara i primjedbi na nalaz revizije.

U ostavljenom roku od 15 dana, Agencija je dostavila komentare i primjedbe na izvješće o izvršenoj reviziji.

Izvješće za Parlamentarnu skupštinu BiH predstavlja izvješće dostavljeno klijentu uz izmjene na osnovu primjedbi od strane klijenta koje je Ured za reviziju uvažio.

5. REZIME

Revidiranjem poslovanja Agencije za 2003. godinu, utvrdili smo određeni broj nepravilnosti i nedostataka u dijelu koji se odnosi na:

- Slabosti sistema internih kontrola koje se odnose na nepostojanje rukovodstva sa jasnim odgovornostima i zaduženjima (točka 2.1.1.);
- Nedostatak pisanih pravila i procedura koje se odnose na reguliranje kriterija i procedura trošenja proračunskih i donatorskih sredstava, kao i stjecanje prava na stvaranje pojedinih troškova (točka 2.1.2.);
- Nije izvršena popuna upražnjenih radnih mjesta predviđenih usvojenim proračunom za 2003. godinu (točka 2.1.3.);
- Nisu usvojena pravila o zaštiti i kontroli podataka (točka 2.1.4.);
- Agencija nije sačinila pravilne sigurnosne postavke za pristup Internetu, niti je regulirala pitanja antivirusne zaštite kako bi informacijski sustav funkcionirao na sigurniji način (točka 2.1.4.);
- Planiranje i izvršenje proračuna nije urađeno kvalitetno, sa realno utvrđenim ljudskim resursima potrebnim za izvršenje jasno definiranih ciljeva i zadataka poslovanja Agencije (točka 2.2)
- Agencija se nije, u svim slučajevima, pridržavala Odluke Vijeća ministara BiH o načinu obračuna plaća i naknada uposlenih u Vijeću ministara BiH, ministarstvima BiH i drugim institucijama i tijelima Vijeća ministara BiH (točka 2.3.1)
- U svim slučajevima nije postupano sukladno zakonskim propisima koji definiraju nabavke roba i sluga i ustupanje radova (točka 2.3.2. i točka 2.4.);

- Agencija nije, u poslovnim knjigama, evidentirala donirana stalna sredstva, kako to nalažu propisi iz područja računovodstva i financija (točka 2.3.3);
- Nije izvršen popis devizne blagajne, kako to nalažu propisi iz područja računovodstva (točka 2.3.4.);
- Nisu poštivani propisi iz područja računovodstva, vezano za evidentiranje troškova na propisana konta, a prema usvojenom Analitičkom kontnom planu za proračunske korisnike (točka 2.3.5.);
- Agencija nije jasno definirala projekt posebne namjene 'Anketa o potrošnji kućanstava' niti je usvojila interna pravila za utrošak, proračunom odobrenih sredstava, kao ni strukturu rashoda za navedeni projekt (točka 2.4).

v.d. generalnog revizora

Samir Mušović

zamjenik generalnog revizora

Dragan Kulina